

ŠEIMOS, AUGINANČIOS VAIKĄ SU NEGALIA, SVEIKATOS IŠTEKLIŲ STIPRINIMAS: ČIGONG MASAŽO GALIMYBĖS

Rita Vaičekauskaitė, Elvyra Acienė

Klaipėdos universitetas

Raktažodžiai: autistiški vaikai, šeimos sveikata, čigong masažas.

Santrauka

Šeimos sveikata – tai visapusiška kiekvieno šeimos nario fizinė ir psichinė gerovė, kuri patiriama iš socialinės ir psichologinės bendrystės šeimoje. Čigong masažas stiprina sveikatos palaikymui reikšmingus šeimos narių tarpusavio ryšius, ypač turint omenyje tai, kad tėvai ir vaikai turi tą pačią či energiją. Čigong masažas yra papildomos arba alternatyvios medicinos metodas. Nors dauguma šeimų yra išbandę bent vieną alternatyvios ar papildomos medicinos gydymo metodą, tačiau labai trūksta mokslinių tyrimų apie jų efektyvumą. Šiame straipsnyje pristatomas Lietuvoje atliktas mokslinis tyrimas, kuriuo siekiama parodyti čigong masažo efektyvumą autistiškam vaikui ir šeimai. Tyrimo rezultatai rodo, kad tėvai patiria mažiau streso dėl autistiško vaiko auginimo, nes pastebimai pagerėja vaiko pojučių ir savireguliacijos funkcijos – vaikas geriau miega, tinkamai naudojami tualetu, valgo įvairesnį maistą, sumažėja vaiko dirglumas, nervingumas ir (savi)agresyvumas, pagerėja vaiko dėmesio koncentracija, taip pat aktualizuotos raidos charakteristikos – išsiplėtęs vaiko smulkiosios ir stambiosios motorikos spektras lemia didesnes vaiko savarakiškumo galimybes, pagerėjusi vaiko kalbinė raiška daro labiau abipusišką vaiko ir tėvų komunikaciją. Paminėti faktoriai yra svarbūs ištekliai šeimos sveikatai stiprinti.

Įvadas

Šeimos sveikata yra aktuali koncepcija šiuolaikinėje visuomenėje, kurioje sveikatos palaikymas ir stiprinimas siejamas ne tik su individualių charakteristikų, bet ir su individo sąveikos su aplinka kokybe. Seedhouse požiūriu dažnai sveikatos koncepcijos orientuotos į asmens arba individualios sveikatos aiškinimus. Todėl svarbu aktualizuoti

koncepcijas, kurios leistų paaiškinti ne tik asmens, bet ir grupės (ypač šeimos) sveikatą ir ją lemiančius veiksnius [5]. Šeimos sveikata yra tarpdisciplininių tyrinėjimų objektas, todėl stokoja homogeniško konceptualumo [1-4, 14, 15]. Straipsnio autorių požiūriu, šeimos sveikata – tai visapusiška kiekvieno šeimos nario fizinė ir psichinė gerovė, kuri patiriama iš socialinės ir psichologinės bendrystės šeimoje. Šeimos sveikata yra referentiška, todėl ji negali būti sutapatinama su atskirų asmenų sveikatos suma. Plačiaja prasme, šeimos sveikata suprantama kaip visuminė šeimos kaip sistemos gerovė. Šeimos sveikata stiprinama per nuolatinę fizinės, protinės, emocinės, socialinės, ekonominės, kultūrinės bei dvasinės dimensijų tarpusavio sąveiką [3]. Mokslinių tyrimų duomenys rodo, kad šeimos kaip sistemos funkcionavimas implikuoja tam tikras ligų kilmės ir jų eigos rizikas [2,3].

Šeimos sveikatos stiprinimui yra reišmingos programos, kurios nereikalauja didelių materialinių išteklių, specifinių tėvų ar kitų šeimos narių kompetencijų, žinių ar įgūdžių, lengvai tampa integralia šeimos gyvenimo dalimi. Šiuo aspektu reišmingos yra papildomos ir alternatyvios medicinos siūlomos galimybės asmens ir šeimos sveikatos stiprinimui. Vis daugiau yra papildomos ir alternatyvios medicinos metodų, kurių efektyvumas pagrindžiamas moksliai. Tokia programa yra tradicinės kinų medicinos sukurtas čigong (angl. *Qigong*) masažas. Čigong masažas grindžiamas *či* energijos (angl. *qi-energy*) koncepcija. Senovėje kinų mokytojai atskleidė, kad harmoningai cirkuliuojanti mūsų kūne nuo viršugalvio žemyn iki pat kojų pirštų, o paskui kylanti vėl aukštyn gyvybinė *či* energija visą laiką per mus teka laisvai ir lengvai, dėl to mes jaučiamės sveikai. Kai mūsų *či* energijos tėkmė sutrinka, jaučiamės blogai. Senovės kinų gydymo išminčiai nurodė, kad vienas iš būdų atstatyti harmoningą energijos tėkmę yra masažas.

Vadovaujant profesorei Louisai Silvai, JAV pastarąjį dešimtmetį atlikti nuoseklūs čigong masažo poveikio vaikams su negalia moksliniai tyrimai, dirbant pagal čigong sensorinio lavinimo programą (angl. *Qigong Sensory Training Program*) [11]. Pastaraisiais metais paskelbtos moks-

linės publikacijos parodė, kad čigong masažas yra efektyvus metodas, stiprinantis vaikų su autizmu iki 6 metų sensorinę sistemą, psichosocialinę raidą ir mažinantis tėvų patiriamą stresą dėl autistiško vaiko auginimo [6-11]. Daugiausia moksliskai pagrįstų įrodymų surinkta dirbant su autistiškais vaikais ir jų šeimomis. Naujaisi paskelbti tyrimo duomenys rodo, kad čigong masažas yra taip pat efektyvus ir dirbant su vaikais su Dauno sindromu ir cerebriniu paralyžiumi iki ketverių metų amžiaus [12]. Čigong masažo kompleksinis mokymas specialistams ir tėvams sėkmingai pritaikytas pirmą kartą 2012 m. Lietuvoje. Kartu tai buvo pirmasis atvejis ir visoje Europoje. Mokslinis tyrimas buvo atliktas Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto mokslininkų, atvykus prof. L. Silvai pagal Fullbright programą į Lietuvą.

Straipsnio tikslas – pristatyti čigong masažą kaip reikšmingą šeimos, auginančios vaiką su autizmu, sveikatos išteklių stiprinimui. Šiame straipsnyje pristatoma čigong masažo tėvų ir specialistų mokymo programa, jos įgyvendinimo patirtis ir mokslinio tyrimo rezultatai Lietuvoje.

Tyrimo objektas ir metodai

Tyrimo objektas – čigong masažo įtaka autistiškų vaikų ankstyvajai raidai ir šeimai kaip sistemai. Tyrimo metodas

– atliktas kvaziekperimentas (nes tyrime nedalyvavo kontrolinė grupė), kurio metu įvertintas čigong masažo poveikis autistiško vaiko psichosocialinei raidai ir savireguliacijai, taip pat tėvų patiriamam stresui dėl autistiško vaiko auginimo, užpildant anketas prieš pradėdant taikyti masažą ir pasibaigus masažo programai.

Tyrimo imtis. Tyrime dalyvavo 8 autistiški vaikai iki 6 metų amžiaus ir jų tėvai. Tyrime dalyvavusių vaikų amžiaus vidurkis yra 5 ½ m. Tyrime dalyvavo 6 berniukai ir 2 mergaitės. Dalyvauti tyrime vaikai atrinkti remiantis pedagoginio psichologinio ir medicininio vertinimo išvadomis. Pagrindiniai tyrime dalyvavusių vaikų diagnostiniai kriterijai buvo šie: specifinis mišrus raidos sutrikimas F83, įvairiapusis raidos sutrikimas F84.8, atipinis autizmas F84, autizmo spektro sutrikimas F84.4. Buvo laikytasi nuostatos, kad tyrime nedalyvaus vaikai, kuriems būdingi epilepsijos priepuoliai.

Tyrimo instrumentai. Prieš ir po čigong masažo tėvai pildė išverstas į lietuvių kalbą anketas, skirtas atskleisti tėvų patiriamo streso dėl autistiško vaiko auginimo pokyčius, vaiko pojūčių ir savireguliacijos pokyčius ir vaiko raidos pokyčius (1 lentelė). Papildomai buvo surinkti duomenys, reikšmingi vaiko ir tėvų konsultavimui ir rizikos veiksnių identifikavimui, t.y. duomenys apie vaiko sveikatos būklę – mityba, papildomi negalavimai, hospitalizacija, imunizaci-

1 lentelė. Pagrindiniai tyrimo instrumentai

Instrumento pavadinimas	Indikatoriai	Kas užpildo	Vertinimo kriterijai
Tėvų patiriamo streso dėl autistiško vaiko auginimo anketa (PSI)	Tėvų streso pokyčiai	Tėvai	Palyginamos skaičių sumos, gautos prieš terapiją ir po terapijos. Čigong sensorinio lavinimo terapija laikoma sėkminga, jei suminis skaičius po terapijos yra mažesnis, lyginant su skaičiumi prieš terapiją.
Vaiko pojūčių ir savireguliacijos įvertinimo anketa (SSC)	Vaiko sensorikos ir savireguliacijos pokyčiai	Tėvai	
Bunse vaiko raidos lapas (Bunse)	Vaiko raidos pokyčiai	Tėvai kartu su specialistais	Kokybinis vaiko raidos pokyčių vertinimas

2 lentelė. Tėvų patiriamo streso ir vaiko pojūčio ir savireguliacijos statistiniai rodikliai

Anketos	PSI (tėvų patiriamas stresas dėl autistiško vaiko auginimo)		SSC (vaiko pojūčių ir savireguliacijos įvertinimas)	
	Prieš masažą	Po masažo	Prieš masažą	Po masažo
Vidurkis	15,5	12,875	79,375	74,125
Mano – Vitnio neparimetrinių kriterijų testas	,088		,042	

ja, paveldimumo veiksniai, ankstyvieji vaiko raidos rizikos požymiai ir pan.

Taip pat buvo surinkti papildomi duomenys pateikiant tėvams ir specialistams atviro tipo klausimus, į kuriuos buvo paprašyta atsakyti raštu. Tokiu būdu surinkti duomenys apie tėvų lūkesčius dėl čigong masažo prieš programą, o po jos – apie čigong masažo vertinimą ir atlikimo reguliarumą (ar kasdien tėvai darė vaikui masažą, dėl kokių priežasčių ir kiek ilgai nebuvo daromas masažas). Pabaigoje programos buvo padaryta specialistų atviro tipo apklausa raštu apie tai, kaip jie vertina čigong masažo metodiką ir kokias mato jo taikymo perspektyvas.

Tyrimo vieta, laikas ir programa. Tyrimas atliktas 2012 m. balandžio ir birželio mėnesiais Klaipėdos universiteto mokslininkams bendradarbiaujant su Klaipėdos miesto specialiojo ugdymo įstaigomis – “Sakalėlis” ir “Svetliaciok”. Buvo dirbama pagal 12-os savaitių intensyvią čigong sensorinio lavinimo programą. Specialistams surengti intensyvūs teoriniai ir praktiniai mokymai, tėvams – praktiniai mokymai. Tyrimo eigoje reguliariai vykdytos specialistų ir tėvų konsultacijos ir įgūdžių lavinimas. Mokymuose ir tyrime dalyvavo 5 specialistai, kurie turi pedagoginę arba medicininę darbo su neįgaliais vaikais patirtį. Specialistai atliko vaikui maždaug 30 minučių trukmės čigong masažą du kartus savaitėje ugdymo įstaigoje, be to kartą per savaitę konsultavo tėvus ir kartu su jais atliko masažą vaikui namuose.

Čigong sensorinio lavinimo programa. Čigong masažo metodologija grindžiama tradicine kinų medicina, kuri patologiją ir jos gydymą sieja su energijos tėkme kanalais [6]. Kinų medicinoje asmens raidos sutrikimai dėl komunikacijos ir socialinės interakcijos problemų kategorizuojami kaip “kanalų blokas”. Kanalai yra savotiškos sensorinės durys, kurios patologijos atveju yra užblokuotos, todėl sensorinė informacija negali tinkamai cirkuliuoti. Vaiko autizmo atveju energijos tėkmės kanalai yra ir užblokuoti, ir išsekę. Todėl gydymas apima *či* energijos tėkmės sutrikimų pašalinimus ir kanalų pripildymą, naudojant čigong masažą.

Čigong masažo metodika yra autentiška, nes grindžiama sinergetikos principu. Kai tėvai atlieka čigong masažą savo vaikui, dalį savo energijos jie atiduoda vaikui, bet galiausiai masažas padeda jiems abiem pasijusti geriau. Vaikas ir tėvai turi tą pačią *či* energiją. Dėl to tėvų atliekamas masažas yra efektyvesnis, negu specialistų daromas [6]. Šeima gali individualiai pasirinkti tinkamą laiką masažui atlikti. Svarbu, kad jis būtų daromas kiekvieną dieną panašiu metu. Gerai, kai masažą išmoksta bent du šeimos nariai, kad mamai jaučiantis prastai, kitas šeimos narys atliktų masažą. Anot L. Silvos, čigong masažo metu tėvų suteikiama

vaikui energija galėtų būti prilyginama kraujo perpylimui su idealiai tinkančiu krauju [8, 11]. Čigong masažas yra efektyviausias vaikams iki 6 metų, nes jų sistemos yra pakankamai mažos, kad būtų galima joms daryti gilų poveikį švelniais tapšnojo judesiais, liečiant odos paviršių.

Čigong sensorinio lavinimo programą sudaro dvylikos čigong masažo judesių sistema, kuri skirta sukurti ir palaikyti subalansuotą energijos tėkmę. Tėvai gali iš karto pradėti daryti čigong masažą. Rekomenduojama atlikti čigong masažą penkis mėnesius kiekvieną dieną, konsultuojantis su specialistais, kad pasiektume pirmuosius pasitekimus vaiko raidos pokyčius. Kaip rodo ilgametė prof. L. Silvos patirtis, tėvams labai reikalingos specialistų konsultacijos ir parama. Specialistai vieni be tėvų gali pasiekti tik pusę potencialaus rezultato, o tėvai be specialistų – mažiau negu pusę. Tačiau kad pasiekti ilgalaikių pozityvių vaiko raidos pokyčių, svarbu masažą atlikti kasdien ne trumpiau negu vienerius metus. Paprastai tėvai po penkių mėnesių darbo kartu su specialistais, vėliau sugeba atlikti masažą savarankiškai [8].

Svarbu, kad masažą darantys specialistai būtų sveiki, nevartojantys medikamentų. Šito pageidaujama dėl to, kad atliekant čigong masažą specialistui yra reikalinga energija, sensitivityumas. Lėtinės ligos ir vaistų vartojimas susilpnina žmogaus energetines galias, jautrumą, todėl tokius resursus žmogus perneš vaikams, su kuriais dirbs.

Tyrimo rezultatai

Vertinant anketų, užpildytų prieš ir po masažo rezultatus, palyginamos skaičių sumos, gautos prieš terapiją ir po terapijos. Čigong sensorinio lavinimo terapija laikoma sėkminga, jei suminis skaičius po terapijos yra mažesnis, lyginant su skaičiumi prieš terapiją. Pagrindiniai tyrimo rezultatai liudija, kad pasiekti pozityvūs vaiko savireguliacijos pokyčiai ir sumažėjo tėvų patiriamas stresas. Paskaičiuoti vidurkiai rodo, kad tėvų patiriamas stresas sumažėjo: vidurkis prieš masažą 15,5, po masažo – 12,88. Vaiko pojūčiai ir savireguliacija pagerėjo: vidurkis prieš masažą 79,37, po masažo – 74,12 (2 lentelė). Atliktas anksčiau paminėtų rezultatų Mano – Vitnio neparimetrinių kriterijų testas. Nekelia abejonių vaiko pojūčių ir savireguliacijos rodiklių statistinis reikšmingumas, laikantis 0,05 reikšmingumo slenksčio kriterijaus. Kai imtis yra labai maža, tėvų patiriamo streso dėl autistiško vaiko auginimo rezultatus taip pat galime laikyti iš dalies statistiškai reikšmingais (2 lentelė). Pagrindiniai vaiko pojūčių ir savireguliacijos rodikliai yra šie: vaikas geriau miega, tinkamai naudojami tualetu, valgo įvairesnį maistą, sumažėjo vaiko dirglumas, nervingumas ir (savi)agresyvumas, pagerėja vaiko dėmesio koncentracija. Kaip parodė kitos anketos rezultatai, dėl pa-

minėtų pozityvių vaiko pojūčių ir savireguliacijos pokyčių, tėvai patiria žymiai mažiau streso.

Kokybinius vaiko raidos pokyčius leidžia apčiuopti tėvų pildytas Bunse vaiko raidos lapas prieš ir po masažo. Po masažo tėvai pažymėjo nuo 2 iki 43 aktualizuotų vaiko raidos požymių. Kokybinės vaikų raidos charakteristikos liudija apie platų spektrą aktualizuotų harmoningai vaikų raidai svarbių charakteristikų:

- kalba (11 naujų raidos požymių), pavyzdžiui, reiškia garsus, kad atkreiptų tėvų dėmesį ką nors; sako "ne", suprasdamas reikšmę; įvardija 1-2 žinomus objektus ir kt.
- smulkioji motorika (16 naujų raidos požymių), pavyzdžiui, knygos lapus verčia po vieną; suveria pusę duotų karoliukų; atrakina su raktu spyną; išvynioja smulkius daiktus ir kt.
- stambioji motorika (14 naujų raidos požymių), pavyzdžiui, lipa laiptais žemyn nešdamas ką nors; mušinėja kamuolį keletą kartų; eina per buomą ar bordiūrą statydamas vieną pėdą po kitos ir kt.
- savarankiškumas (16 naujų raidos požymių), pavyzdžiui, užsitraukia, atsitraukia stambų užtrauktuką; nusimauna kojines, nusiima kepurę; pradeda naudotis tualetu savarankiškai ir kt.
- pažinimas (24 naujų raidos požymių), pavyzdžiui, supranta daug kasdienių veiksmažodžių ir būdvardžių; skiria raudoną, geltoną, mėlyną spalvas; surūšiuoja didelius/mažus objektus ir kt.
- socializacija (29 nauji raidos požymiai), pavyzdžiui, pradeda paklusti paprastoms taisyklėms; didžiuojasi, rodo meilumą šeimos nariams; mėgsta socialinius žaidimus (slėpynes) ir kt.

Lietuvoje gauti tyrimo rezultatai yra analogiški tiems, kurie užfiksuoti JAV atliktuose moksliniuose tyrimuose [6-10].

Diskusija

Tyrimo rezultatai apie autistiškų vaikų psichosocialinės raidos ir savireguliacijos pokyčius liudija, kad čigong masažo programa atliepė tėvų lūkesčius, kuriuos jie buvo išsakę prieš pradėdami daryti masažą. Tėvų išsakyti lūkesčiai prieš masažą buvo susiję su vaiko kalbos raida ir elgesio santykiu su aplinka pokyčiais: kad pradėtų kalbėti, kad ramiau miegotų, kad pagerėtų socialiniai įgūdžiai, kad pradėtų bendrauti su bendraamžiais, kad gebėtų naudotis tualetu, kad ramiau miegotų, kad turėtų pažintinį interesą. Paminėti vaiko psichosocialinės raidos ir sensomotorikos pokyčiai reikšmingi šeimos kaip sistemos funkcionavimui ir sudaro prielaidas šeimos sveikatos socialinių ir psichologinių išteklių stiprinimui.

Pirmą kartą čigong masažo taikymo mokslinis žvalgomasis tyrimas buvo atliktas 2011 m. Atvykusi į Lietuvą

prof. Luoisą Silva pristatė paskaitą tėvams ir specialistams apie čigong masažą ir atliktus mokslinius tyrimus. Dėl laiko stokos profesorė L. Silva pravedė trumpus 3 val. mokymus tik tėvams. Buvo tikėtasi, kad tėvai sėkmingai taikys masažą savarankiškai. Tačiau šio tyrimo patirtis parodė, kad tėvams yra labai svarbi specialistų parama [13].

Todėl 2012 m. atliktame tyrime pagrindinis dėmesys buvo skirtas tėvų ir specialistų bendradarbiavimui. Labai reikšmingas veiksnys yra tai, kad tėvų ir specialistų rengimo programa buvo realizuota integralios socialinės ir medicininės pagalbos vaikui ir šeimai kontekste. Tėvai dažnai nedrįsta pasakyti specialistams, kad jų vaikui yra taikoma alternatyvi terapija, gydymas ar lavinimas, ir dėl to patiria stresą [4].

Pozityvius tyrimo rezultatus lėmė ir tai, kad visi tėvai su nedidelėmis išimtimis darė masažą nuosekliai kasdien. Visi tėvai pažymėjo, kad jie sulaukė reikalingos paramos iš specialistų.

Tėvų vertinimai. Visi tėvai teigiamai įvertino patirtį, kai jie darė čigong masažą savo vaikui, todėl jie rekomenduotų panašių raidos sutrikimų vaikus turintiems kitiems tėvams mokytis masažo ir jį daryti savo vaikams. Tėvai pastebėjo, kad masažas nesunkiai tapo kasdieninio jų gyvenimo dalimi. Dauguma tėvų išreiškė intenciją tęsti čigong masažą savarankiškai savo vaikui visus metus.

Specialistų vertinimai. Specialistai pažymėjo, kad Lietuvoje trūksta alternatyvios pagalbos vaikui ir šeimai metodų. Todėl čigong masažas yra svarbus, kaip naujas ir efektyvus metodas jų darbe. Specialistai pažymėjo, kad čigong masažas suteikia naujas galimybes padėti vaikui ir šeimai, nes stiprina tėvų pasitikėjimą savo jėgomis, motyvuoja tėvus komunikuoti su savo vaikais. Todėl specialistams lengviau dirbti su šeima. Taip pat specialistai pažymėjo, kad čigong masažas padeda pažinti naujas vaiko raidos sutrikimų kilmės ir raiškos dimensijas. Specialistai rekomenduotų čigong masažo mokytis kitiems kolegoms, kurie dirba su raidos sutrikimų turinčiais vaikais.

Išvados

Čigong masažas yra reikšmingas šeimos, auginančios vaiką su negalia, sveikatos išteklių stiprinimui. Lietuvoje atliktas tyrimas su autistiškais vaikais iki 6 metų rodo, kad tėvai patiria mažiau streso dėl vaiko auginimo, nes pastebimai ir statistiškai reikšmingais rodikliais pagerėja vaiko pojūčių ir savireguliacijos funkcijos – vaikas geriau miega, tinkamai naudojasi tualetu, valgo įvairesnį maistą, sumažėja vaiko dirglumas, nervingumas ir (savi)agresyvumas, pagerėja vaiko dėmesio koncentracija, taip pat aktualizuotos raidos charakteristikos – išsiplėtęs vaiko smulkiosios ir stambiosios motorikos spektras lemia didesnes vaiko sa-

varankiškumo galimybes, pagerėjusi vaiko kalbinė raiška daro labiau abipusišką vaiko ir tėvų komunikaciją, aktualizuotos pažinimo veiklos motyvuoja socializuotam santykiui su aplinka. Paminėti faktoriai yra svarbūs ištekliai šeimos sveikatai stiprinti. Lietuvoje gauti rezultatai yra analogiški tiems, kurie užfiksuoti JAV atliktuose moksliniuose tyrimuose.

Ankstesnių ir šio tyrimo patirtis rodo, kad čigong masažo efektyvumui labai svarbu, kad jis būtų realizuojamas kaip integralus elementas socialinės, pedagoginės, sveikatos stiprinimo pagalbos vaikui ir šeimai kontekste. Profesorės L. Silvos požiūriu, Lietuvoje yra palanki ugdymo, sveikatos apsaugos, ankstyvosios intervencijos vaiko raidai bazė, kuri galėtų sėkmingai integruoti čigong masažo programą.

Literatūra

1. Abrahams P.H. *Šeimos medicinos enciklopedija* (vert. į liet.). Vilnius: Festart, 2008.
2. Pardeck JT. An Overview of Family Health Social Work Practice. In Yuen, K.O., Skibinsky, G.J., Pardeck, J. T., (Eds). *Family Health Social Work Practice. A Knowledge and Skills Casebook*. The Haworth Social Work Practice Press, 2003; 3-18.
3. Ramsty ChN. *Family Systems in Medicine*. The Guilford Press, 1989.
4. Ravindran N, Myers BJ. Cultural Influences on Perceptions of Health, Illness, and Disability: A Review and Focus on Autism. *Journal of Child and Family Studies*, 2012; 21:311-319.
5. Seedhouse D. *Health Promotion. Philosophy, Prejudice and Practice*. John Wiley&Sons, Ltd., 2004.
6. Silva L M T. et al. Improvement in Sensory Impairment and Social Interaction in Young Children with Autism Following Treatment with an Original Qigong Massage Methodology. *The American Journal of Chinese Medicine*, 2007; 35(3): 393-406.
7. Silva L M T, Ayres R, & Schalock M. Outcomes of a pilot training program in a Qigong massage intervention for young children with autism. *American Journal of Occupational Therapy*, 2008; 62:538-546.
8. Silva L M T, Schalock M & Ayres R A model and treatment for autism at the convergence of Chinese medicine and Western science: First 130 cases. *Chinese Journal of Integrated Medicine*, 2011; 17(6): 421-429.
9. Silva L M T, Schalock M & Gabrielsen K. Early intervention for autism with a parent-delivered qigong massage program: A randomized controlled trial. *American Journal of Occupational Therapy*, 2011; 65: 550-559.
10. Silva L M T, Schalock M, Ayres R, Bunse C & Budden S. Qigong massage treatment for sensory and self-regulation problems in young children with autism: A randomized controlled trial. *American Journal of Occupational Therapy*, 2009, 63:423-432
11. Silva L M T. *Helping your Child with Autism. A Home Program from Chinese Medicine*. Guan Yin Press, USA, 2010.
12. Silva L M T, Scalock M, Garberg J & Smith C. Qigong massage for motor skills in young children with cerebral palsy and down syndrome. *American Journal of Occupational Therapy*, 2012; 66(3):348-55.
13. Silva L, Vaičekauskaitė R, Acienė E. Alternative Support for Families with Autistic Children in Lithuania. *Tiltai*, 2012; 2:125-132.
14. *Šeimos sveikatos enciklopedija* (V. Kučinskas, vyr.red.). Kaunas: Šviesa, 2008.
15. Valius L. (sud.). *Šeimos medicinos pagrindai*. Kaunas: Vitae Litera, 2003.

HEALTH RESOURCES FOR FAMILIES WITH AUTISTIC CHILDREN: POSSIBILITIES OF QIGONG MASSAGE R. Vaičekauskaitė, E. Acienė

Key words: autistic children, family health, qigong massage.

Summary

Family health is a state of complete each person's physical, mental and social well-being which is experienced as a result of belonging to family. Programs of alternative and complimentary medicine are getting more popularity and scientific evidence as effective resources for family health. The article introduces scientific research which evidence about effectiveness of qigong massage for family and autistic children.

The power of qigong massage can be compared with the "blood transfusion with perfectly matched blood" [8]. Parent and child share the same Qi energy. Because of this, Qigong massage given by parents becomes very effective even though the parents have no prior experience with Qigong [6, 8]. However, specialists working alone are able to achieve perhaps half the results possible, and parents working alone, considerably less than half. Therefore, in our research and training program we paid special attention to parents and specialists partnership.

Research sample and design. 8 autistic children (two girls and six boys under age 6) were recruited from two educational institutions working with children with disabilities in Klaipėda city. We used three main instruments to gather data before massage program (pre-test) and afterwards (post-test) as follows: the Sense and Self-Regulation Checklist (SSC), Parenting Stress Index (PSI), and Bunse developmental checklist.

Research results. The qigong massage therapy has been scientifically shown to improve the behavior and development of autistic children (under age 6) and diminish parents stress related to raising an autistic child. The experience of the families in Lithuania witness statistically significant distinctive changes in the development and the sensory system of an autistic child due to qigong massage as follows: children started speaking, they have better sleep, they have better attention concentration, they have less tantrums and self-aggression reactions, they are better in self-soothing, their communication improved, their gross and fine motor functions expanded. The outcomes of the research study in Lithuania are consistent with those in USA. The aforementioned factors are important resources for family health. The effect of qigong massage is stronger when application of qigong massage is organized as integral and complex social, educational and medical help to autistic children and their families.

Correspondence to: rita.vaicekauskaitė@ku.lt
Gauta 2012-12-27